

Đề bài

Phân tích đoạn thơ
sau trong bài

Tây Tiến

của Quang Dũng:

Doanh trại bừng lên hội đuốc hoa
Kìa em xiêm áo tự bao giờ
Khèn lên man điệu nàng e ấp
Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ
Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
Có thấy hồn lau nẻo bến bờ
Có nhớ dáng người trên độc mộc
Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa.

Bài làm

Nếu như Chính Hữu xây dựng lên hình ảnh những người lính ra đi từ *nước mặn đồng chua* trong bài *Đồng chí* thì Quang Dũng lại miêu tả những người lính trong bài thơ *Tây Tiến* xuất thân từ những chàng trai trí thức đã *xếp bút nghiên theo việc đao cung*. Họ sẵn sàng bỏ lại tất cả để ra đi theo tiếng gọi thiêng liêng của Tổ quốc. Vì thế, khác với nét chân chất mộc mạc, giản dị của người lính trong thơ Chính Hữu, người lính trong thơ của Quang Dũng mang vẻ đẹp lãng mạn nhưng không kém phần hào hùng. Cả bài thơ là nỗi nhớ của Quang Dũng về Tây Tiến, đơn vị mà ông đã gắn bó, đã để lại trong lòng ông biết bao kỷ niệm. Nếu đoạn thơ đầu mở ra khung cảnh thiên nhiên núi rừng Tây Bắc với vẻ hoang dại dữ dội chứa đầy bí mật, thì đoạn thứ hai mở ra một thế giới khác hẳn: mỹ lệ, thơ mộng, duyên dáng. Đó là đêm lửa trại bập bùng và cảnh chiều sương trên sông nước mênh mang. Nhưng bức tranh này cho ta thấy tâm hồn tài hoa và lãng mạn của người lính Tây Tiến và đoạn thơ này cũng thể hiện nét bút tài hoa của Quang Dũng.

Doanh trại bừng lên hội đuốc hoa

Kìa em xiêm áo tự bao giờ

Khèn lên man điệu nàng e ấp

Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ

Người đi Châu Mộc chiều sương ấy

Có thấy hồn lau nẻo bến bờ

Có nhớ dáng người trên độc mộc

Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa.

Cái dữ dội, hoang dã của thiên nhiên trong hai khổ thơ đầu như biến mất đi sau những kỷ niệm vui của đoàn quân Tây Tiến. Sau chặng hành quân dài mệt mỏi, những người lính phải đối mặt với bao hiểm nguy, có người đã không vượt qua nổi nên đã dãi dầu không bước nữa nên gục lên súng mũ bỏ quên đời. Tưởng như tâm trạng người lính Tây Tiến ấy chỉ còn lại sự mệt mỏi, sự sợ hãi, sự hoang mang, làm chùn bước chân của họ đi về phía trước. Nhưng không những người lính ấy dường như quên hết mọi chuyện để hòa mình vào trong tiếng khèn ngây ngất, tiếng hát say đắm của một đêm liên hoan văn nghệ. Trong chặng đường hành quân ấy, một lần nào đó đoàn quân Tây Tiến ấy đã dừng chân lại ở một bản và họ tổ chức liên hoan văn nghệ giao lưu giữa quân và dân. Khi màn đêm buông xuống, sân doanh trại bỗng bừng sáng bởi *hội đuốc hoa*. Không gian được lấp đầy bởi ánh sáng tươi vui, rạng rỡ. Đuốc cỏ sậy cầm tay được Quang Dũng ví như đuốc hoa, một chi tiết rất thực nhưng cũng rất mộng. Hình ảnh được thi vị hóa bởi bút pháp lãng mạn nên có vẻ đẹp đơn sơ và mỹ lệ. Hòa nhịp với ánh sáng bập bùng, rạng rỡ là âm thanh tiếng khèn rộn rã gọi không khí náo nức, tung bừng, mê say. Tiếng khèn đã mời gọi nhịp bước chân, tay trong tay diu nhau theo điệu

nhạc. Cảnh vật và con người đều ngả nghiêng, rạo rực chất ngất. Không còn tiếng oai linh của thác, không có tiếng thú dữ mà thay vào đó là tiếng khèn réo rắt như xoa dịu những mất mát mà những người lính ấy đã phải trải qua.

Điểm trong cái không khí của đêm văn nghệ ấy là hình ảnh những cô gái trong trang phục rực rỡ.

Kìa em xiêm áo tụt bao giờ

Giữa bao nhiêu ngày hành quân, cảnh vật trước mắt người lính là núi rừng, là con đường khúc khuỷu, là thú dữ, là cái chết của đồng đội, thỉnh thoảng hình ảnh một vài ngôi nhà chìm khuất trong làn sương làn mưa thì ở đây khi hình ảnh em xuất hiện ở đây như làm dịu đi cái khắc nghiệt, xoa dịu những nỗi đau, sự mất mát mà những người lính đã phải đối mặt. Bốn câu thơ không chỉ gợi tả cảnh liên hoan nhảy múa, mà phần nào lột tả được tâm trạng, cảm xúc người lính Tây Tiến. Từ *bình* không chỉ diễn tả ánh sáng mà còn cho thấy cõi lòng của người chiến sĩ bình nở niềm vui trong đêm hội. Từ *kìa em* thể hiện cái nhìn ngỡ ngàng của người lính vừa ngỡ ngàng, ngạc nhiên, vừa rạng rỡ niềm vui, bất ngờ trước sự xuất hiện đột ngột của các cô gái. Có người cho rằng em ở đây là những cô sơn nữ, xiêm áo lộng lẫy, vừa e thẹn vừa duyên dáng tình tứ trong những ca khúc lạ lẫm, hấp dẫn làm ngây ngất hồn chiến sĩ trẻ. Có người cho rằng hình ảnh những cô gái xiêm y lộng lẫy, e ấp trong điệu múa tình tứ đó chính là những người lính Tây Tiến giả dạng. Là cô sơn nữ thật, hay chính là những người lính Tây Tiến giả dạng điều đó không quan trọng, cái quan trọng ở đây chính là đêm lễ hội đó đã làm cho những người lính cảm thấy vui vẻ, làm cho họ thêm yêu cuộc sống, để rồi ngày mai khi bình minh thức giấc thì họ lại tiếp tục lên đường.

Những người lính không chỉ bị hấp dẫn say mê quyến luyến trước nhạc khúc, vũ điệu đắm màu sắc xứ lạ phương xa. Với khúc nhạc ru hồn trong điệu chơi vui, người lính như quên thời khắc của hiện tại mà thả hồn trôi đi trong ảo mộng:

Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ

Câu thơ có giọng mềm mại, êm ái, gợi cảm giác lâng lâng, mơ màng khi hướng về miền đất xa xăm. Ý thơ đã làm nổi rõ tâm hồn tài hoa, giàu mơ mộng của người chiến sĩ Tây Tiến. *Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ* là hình ảnh đẹp, thơ mộng diễn tả tâm hồn phong phú của người lính Tây Tiến. Họ tổ chức hội vui, sau bao thử thách khắc nghiệt của núi rừng dữ dội. Và mặc dù biết rằng sẽ còn tiếp tục chịu đựng gian truân, hy sinh, người lính Tây Tiến vẫn múa hát, đùa vui, vẫn lạc quan yêu đời. Có thể ngày hôm sau một trong số họ phải nằm lại nơi núi rừng u tịch, nhưng hôm nay tâm hồn họ vẫn mộng mơ, mơ đến những hình ảnh đẹp của thi và họa để xây hồn thơ. Nghệ thuật miêu tả đặc sắc, tác giả chỉ ghi lại vài ba nét phóng túng về đường nét, hình dáng, ánh sáng, âm thanh nhưng đã dựng lại được không khí của cảnh lại lột tả thể giới nội tâm của chiến sĩ.

Thiên nhiên trong *Tây Tiến* bao giờ cũng là một nhân vật quan trọng, tràn đầy sinh lực và thấm đượm tình người. Hồn thơ tinh tế của tác giả bắt rất nhạy một làn sương chiều mỏng, một dáng hoa lau núi phất phơ đơn sơ bất chợt. Rồi nhà thơ thổi mình vào trong đó và để lại trong ta mãi một niềm băng khuâng, thương mến. Và một áng thơ đẹp xuất hiện như một áng mây chiều biên ải.

*Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
Có thấy hồn lau nẻo bến bờ
Có nhớ dáng người trên độc mộc
Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa.*

Nếu cảnh một đêm liên hoan văn nghệ đem đến cho người đọc không khí mê say, ngây ngất thì cảnh sông nước Tây Bắc lại gợi được cảm giác mênh mông, mờ ảo. Không gian của dòng sông trong buổi chiều giăng mắc một màn sương mỏng, mờ ảo, bến bãi lặng tờ với ngàn lau phất phơ bông xám theo gió nhẹ. Một bờ sông hoang dại như có hồn phảng phất trong gió, trong cây. Tác giả không chỉ gợi cái đẹp của tự nhiên, của cảnh vật, mà còn gợi cái hồn thiêng liêng của cảnh hoang sơ xa lạ như có quyền năng riêng mà vẫn có chút quyến luyến với hồn người.

Nổi bật lên trên khung cảnh nhẹ nhàng sương khói là hình dáng uyển chuyển của cô gái Thái trên chiếc thuyền độc mộc, làm cho bức tranh nên thơ thêm phần duyên dáng tinh tú. Những đóa hoa đong đưa soi bóng trên dòng nước lũ tô điểm thêm sắc màu và vẻ sống động trong cảnh. Thiên nhiên trong đôi mắt của người chiến sĩ Tây Tiến là tác phẩm hội họa tuyệt vời. Với những nét vẽ thật nhẹ nhàng, ngôn ngữ mềm mại: chiều sương, hồn lau, đong đưa, nhạc thơ êm ái, bức tranh thơ hiện lên thật êm ả, thơ mộng, khác với những nét vẽ bạo khỏe, ngôn ngữ gân guốc ở đoạn đầu khi khắc họa núi rừng thăm thẳm dữ dội. Đó chính là cái tài hoa của ngòi bút Quang Dũng.

Nhớ về Tây Tiến, Quang Dũng không bỏ qua một chi tiết nào dù rất nhỏ, tất cả như vẫn in đậm trong tâm trí ông, đó là những đêm liên hoan văn nghệ, là tiếng khèn, là những cô sơn nữ xúng xính trong xiêm áo, là những bước nhảy, là dòng sông với dáng người trên con thuyền độc mộc, là những bông lau trôi theo dòng nước lũ.

Tám câu đầu trong đoạn thơ này là tả cảnh sinh hoạt và thiên nhiên nhưng tác giả không tả mà chỉ gợi, chỉ ghi lại những nét phóng túng, tự nhiên nhưng đó là những nét thần nên làm sống dậy đường nét, hình dáng, không khí đầy hơi thở sự sống. Đoạn thơ đã đưa người đọc lạc vào thế giới của cái đẹp trong cuộc đời chiến đấu và thiên nhiên mơ mộng, cùng say mê ngây ngất với tâm hồn người chiến sĩ Tây Tiến trước vẻ đẹp kỳ bí vừa hấp dẫn nơi xứ lạ phương xa. Đoạn thơ giúp ta hiểu thêm tài năng nghệ thuật của Quang Dũng và sức sống của bài thơ *Tây Tiến*.